FELIX RUTTEN
DE VERZONKEN TUIN

BOOSTEN & STOLS
MAASTRICHT

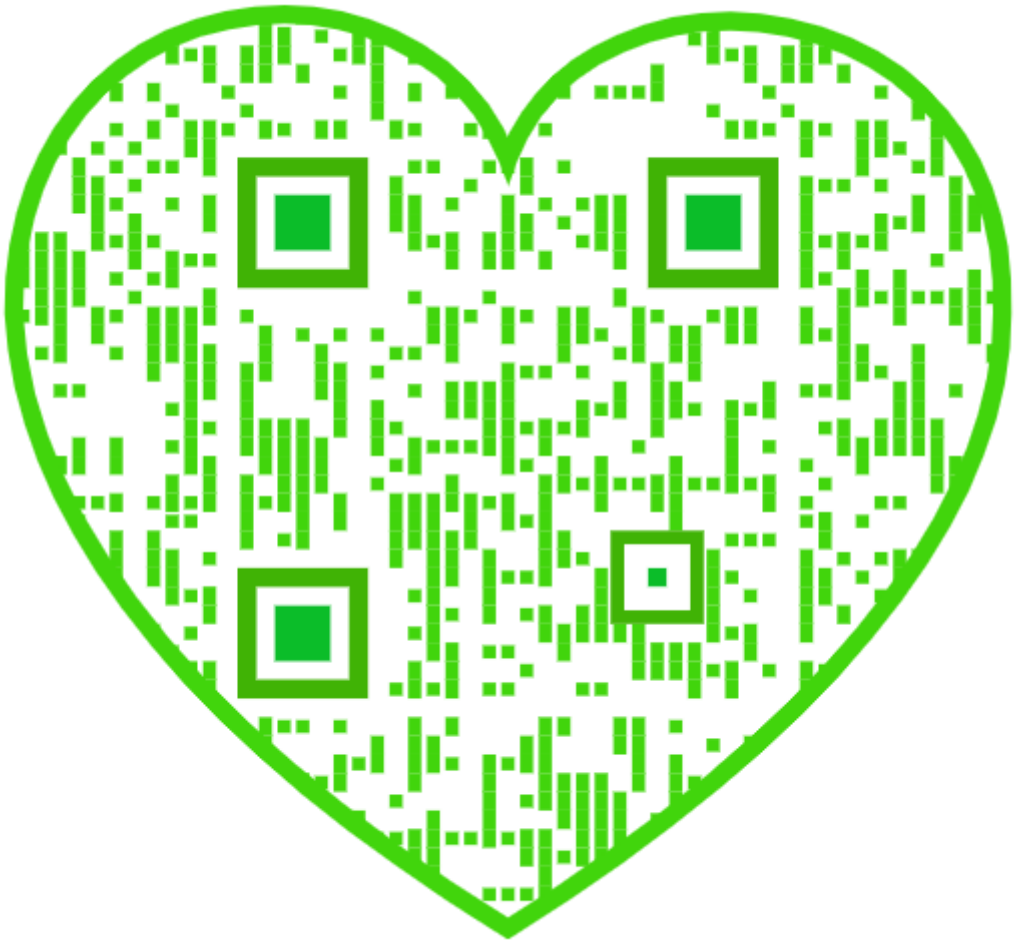

FELIX RUTTEN ✠ DE VERZONKEN TUIN

FELIX RUTTEN
DE VERZONKEN TUIN

UITGAVE VAN BOOSTEN & STOLS
MAASTRICHT
1923

DE VERZONKEN TUIN
(1913—1916)

De zee is opgestaan om mij te roepen :
Mij heeft die stem vermand —
Ik zie de golven, saamgeschoold in groepen.
Zich schuimbekroezeld spoeden naar de stoepen
Van 't zandig strand.

Ik drink den geur die wild maakt van verlangen ;
De geur der zee bedwelmt.
Ik voel de winden zwellen om mijn wangen, —
De winden die vol wilde hymnen hangen,
De lucht die luidend helmt.

En haar muziek is over mij in plassen
Van overstelpend heil.
De vloed is op. In immer nieuw verrassen
Van dronken vreugd, de witte golven wassen.
Sta bol, mijn zonnig zeil.

Weerhou mij niet . . . Ik ben uw handen moede,
Die hangen om mijn haar.
Ik weet hoe schoon gij zijt. Ik ken het goede
Dat in u bloeit. Wel heilig was uw hoede. —
Maar 'k wil het zeegevaar.

Ik ben uw wereld moe, de wankellooze :
Mijn wellust wiegt de zee.
U laat ik met den nachtegaal de rozen.
Ik heb voor mij den zang der zee gekozen. . . .
Maar 'k neem uw sterren mee.

'k Wil mijn wegen van verlangen,
Wil mijn onrust gaan ten end,
Tot waar gouden nevels hangen
Over de avond van mijn lent.

Streven, wijl de ring der uren
Traag zijn gouden boog voltrekt,
Tot mijn stilte van verduren
Luide vreugd van Schoonheid wekt.

Wil in mij, wien al mijn willen
Onderdanig is en trouw,
Zal uw brand in mij verstillen
Waar ik nieuw getijde schouw ?

Is de korte lust gestorven
Van de weelden mijner jeugd,
Blijheid blijft er, onverdorven,
Waar den dag geen avond heugt.

'k Ga mijn wegen van verlangen
Tot de leste wereldkaap, —
Tot waar gouden nevels hangen
Over leven, droom en slaap.

Veel blanke schepen langs een blonde zee
Met purper want en violette zeilen. —
En vleuglende verlangens ijlen, ijlen
Op sneeuwen meeuwenwieken zingend mee.

Het zonlicht vult de'azuurombouwden dag
Met goud onstoflijk als met gulden dampen.
De zee, wier golven met de kielen kampen,
Baadt in de glorie van den zonnelach.

De schoone schepen streven onversaagd
Naar kust, waar de avond de'ijlen droom zal vangen.
Steeds wacht der meeuwen woningloos verlangen
Den dag die morgen daagt.....

Over de purperen bergen,
Zonne, gij goudne, en ik :
Ik met de jeugd mijner droomen,
Gij met den gloed van uw blik,
Wandlen en wandlen wij beiden,
Gij met uw zwaard en uw schild, —
Heldin die tot heerschen geboren,
't Alles veroveren wilt ;
Ik met mijn luit en mijn zangen,
Ik met alleen maar mijn lied,
Enkel naar Schoonheid begeerend ;
Iets anders begeer ik niet.

Over de purperen bergen
Wandlen wij, zonne, saam :
Ik in mijn zwervers-armzaalgheid,
Gij in uw glansrijke faam ;
Gij door de ongemeten
Ruimte, van kust tot kust, —
Ik door de spanne des levens.
Kort is de weg ter rust.
Ik een tintelend vonkje :
't Vlamt in den nacht en verschiet ;
Gij zaagt de wording der wereld,
Jeugdig gelijk gij mij ziet.

Over de purperen bergen
Zullen wij samen gaan :
Ik zal niet lang meer zwerven ;
Gij zult eeuwen bestaan.
Zal 'k in mijn graf u gedenken,
Zal ik het weten nadien,
Dat ik uw aanschijn zoo liefhad,
Dat ik uw pracht heb gezien ?
Samen zullen wij rusten,
Samen in glorie gelijk,
Aan het hart van den Vader,
Broeders in 't ééne rijk.

De middag kopert met vergeelden gloed
Van vocht-beslagen zon het domgevaarte,
Dat, donker in den droom der hooge klaarte,
Het wislend uur met klokkenspel begroet.

Goud drupt van 't loof, dat om granieten voet
Een mantel hecht van immer-groen geblaarte.
De steenen massa, sterk van de eigen zwaarte,
Bestrijkt den stroom en schouwt den nacht te moet.

Het is de in steen vereeuwigde gedachte
Van tijden, die verzonken in 't verlêen :
Ons lang vervreemd getuignis van geslachten,

Die zwijmden in den nacht der eeuwen heen.
Maar groot en trotsch, hoe 't storm' van wijd en zijd,
Staat hij en wacht nog ongeboren tijd.

Het grijze schip van de schemering
Legt schuchter áan voor de kust van den dag :
Met een vlag die geen vlaag meer van leven ving,
Koos de vreugde zee, — met een zwarte vlag.

En de avond is grauw van de smart van rondom ;
En grauw is de zee van de droefheid omhoog.
Geen sterren wenkten een wellekom
Tot de meeuw, die het donker in 't donker ontvloog.

Zie, — schepen we aldus onze zielen in
Op het schip der scheemring dat donker zeilt :
Het haalt geen verleden zon meer in
En verwaast in den mist waar de nachtrouw wijlt ;

En blijft er tusschen den dag die ging
En den dag wiens bode geen kust bereikt,
Dan niets dan de tocht door de schemering,
Tusschen droom die heendeint en droom die wijkt ?

Hoog, zoo hoog de golven gingen,
Dronken van ontaarde lust,
Die mij hieven op hun zwingen
Wijd gestrekt van kust tot kust;
Die mij op gekromde ruggen
Droegen uit mijn vlak bestaan,
Tot waar vrij de vogel-vlugge
Winden door de masten gaan....
Hoog, zoo hoog de wildbewogen
Dans der daverende zee,
Wijl de meeuwen krijschend vlogen
Met de vlucht der zeilen mee!
Hoog mijn ziel in zangen open-
Slaande, met der stormen zang,
Is de zee vooruit geloopen,
Dagen verder, nachten lang....
Hoog, zoo hoog — maar eindlijk reiner,
Koeler, klaar — een vlak verschiet....
Land! — o God erbarm u mijner!
Land! — het land dat ik verliet!
Reef uw zeilen, eeuwig trachten,
Droom, verlangen zonder vreê,
Naar een wereld zonder nachten,
Naar een strandelooze zee....

Ik die de zoon van wind en wolken ben,
Ik die de glorie ken
Van dag en daagraad, als het schip der zon
Met gulden boeg zijn klaren loop begon
Door 't blanke water van de schemering, —
Muziek geworden waar het varen ging —
Het anker licht en zet de zeilen aan
En geeft den morgenwind zijn gouden vaan,
En werpt zijn stralen-netten rondom uit
In de verstarde stilt' die zingend kruit ;
Ik die haar volgde langs haar blauwe zee,
Haar gaf mijn carga van gezangen mee
In 't zog van haar muziek — een gouden spoor —
Haar volgend heel de zee der stonden door,
Tot ze op de kust stiet van het avondland,
Waar klip aan klip langs donker rotsig strand
Het zwart gebit boorde in den gulden boeg,
Tot heel de lichte pracht aan splinters sloeg. . . . . .
Dan spatte 't vuur ; dan vrat de vlam
En joeg te laaie, en langzaam kwam
De purpren schaduw over 't kustgebied :
En bloedrood zong de zee haar stervenslied,
Terwijl de gulden kiel met mast en stag
Zonk in den schoot van den gestorven dag.
Maar langs den nacht òp, trok, in goud gerust,
Het heir der sterren tot de westerkust
En hield met gouden lansen er de wacht,
Trouw tot den daagraad. . . . .
Troosteloos betracht
Ik, die de zoon van zon en wolken ben,
Ik die de wondren ál der stonden ken,
Staag thans den eeuwig donkren cellenwand
En weet van dag noch uur, van lucht noch land,
En weet van tint noch toon, van her noch der,
En van geen enkle ster . . . . .

Kunt gij mij niet bevrijden,
Kunt gij mijn vrees niet verslaan ?
Kunt gij uw arm niet breiden
Om mijn verweesd bestaan ?

Kunt gij mijn zwakte niet tillen
Op uw gespierden arm ?
Kunt gij mijn klacht niet stillen
Met uw verteêrd erbarm ?

Red mij van deze wereld,
Ruk mij toch uit de pijn
Eeuwig door angst beneveld,
Immer vergeten te zijn.

Draag mij toch weg uit dit leven,
Weg uit het avondrood,
Mij door mijn weemoed geweven, —
Zoo dan de weg, ons gegeven,
Leid door het huis van den Dood.

Gij zult met daden u vermannen,
Gij zult uw hart in rusting doen,
Uw boog met koel beraden spannen
En 't bangen bannen
Met zelfbeheersching, klaar en koen.

Gij moet vertrouwen, niet versagen ;
Uw wil zij 't wapen dat u sterk'.
De schoone schaamt' voor laf beklagen
Bewieke 't wagen,
Bij 't stage wassen van uw werk.

Wees onverbidlijk voor uw bloodheid,
Wees ongenadig voor uw vrees ;
Wees streng alleen voor eigen snoodheid,
En koel voor grootheid ;
Wat rot is, rooi, — wat krank, genees.

Laat nooit een steen uw stappen stokken
Bij 't vaste strekken van uw tred.
De boogpees trouw ten strijd getrokken !
Lees onverschrokken
In sterrenschrift uw stoutst verlokken
En levenswet.

De wind raast aan het raam dat schokkend trilt,
En jaagt de grauwe gracht vol rimpel-voren.
De boomen die hun groen alree verloren,
Staan huivrend in de vroege winterkilt.

Over de daken die te nacht bevroren
En vochtig glimmen, vaart de wind zoo wild,
Dat 'k in den weemoed mijner kamer-stilt
Een angstig klappertanden meen te hooren.

In staal gedost, soms wit met schuim bespat,
Ordlooze benden die de willekeur drijft,
Stormen de wolken voor 't gelaat der stad.

Maar wàt getij er stijge : onbuigzaam blijft
De torenromp, die stoer heeft post gevat,
En de ure in goud op 't schild der stonden schrijft.

Roem ? Wat is roem ? . . . Dat ik mijn naam mag weten
Op veler lippen die hem zachtjes wiegen. . . . .
Men zal om roem mijn vrede niet bedriegen
En om geen faam zal ik mijn rust vergeten.

De bonte drukte der bezochte wegen
En 't luide woelen der bevolkte straten
Verwart de ziel die, vreedzaam en gelaten,
Haar oogen houdt ter Schoonheid toe genegen.

Wie eens Haar zonneschijnen heeft gevonden
En ziet Haar glans den vorm der dingen kleeden, —
Van hem is elk verlangen afgegleden,
Dat anders wil dan Haar doorzongen stonden.

En enkel ijdelheid is al het ander,
De schoone roem die zwakken mag verblinden,
De liefde die wij wachten en niet vinden. . . .
Alleen in Schoonheid zoeken wij elkander.

Maar wie Haar roepstem hoorde in 't luide leven
En wist den zin van Haar gebaar te duiden,
Laat rustig alles om hem heen verluiden
En volgt Haar met een glimlach, 't hoofd geheven.

De schepen rusten in de haven,
En spieglen blank in 't blanke diep
De boegen, moe van 't lange draven,
Of heel hun onrust sliep.

Zij zochten heel den winter over
Het land van zomer-rijk geluk ;
Zij sneden met hun ijzren klover
De stugge winterschotsen stuk.

Nu baden zij de moede kielen
In parelmoer-beglansden stroom ;
Hun afgetobde zwerverszielen
Bevlagt de nieuwe zomerdroom.

De lucht staat over stad en haven
Zoo ongerept en heerlijk stil,
Dat elk, vertroost voor 't lange slaven,
In dit geluk berusten wil.

Nu laat mij zwijgend zinnen op het verre
Gesternte en staren naar de veege vert'.
Laat mij deze avond eenzaam met de sterren :
Het is de nacht dat ik geboren werd.

Reeds is de dag aan uren oud, en droomen
De dingen van den dag in twijfellicht
Van stond die stierf en sterren, die het doomen
Der lucht verblijden met haar klaar gezicht.

Het donker blauw der laatste van de stonden
Verdiept zijn purper onder 't scheemrend gruis
Der hemeldiamanten. — Ongeschonden
Is wijd en zijd de stilte. Geen geruisch

In 't hoog gewei der boomen. Geen bewegen
In 't rijpe graan. En de ongeduurge wind
Is ademloos tot slapen neergezegen,
Waar 't dauwen ook geen bloem meer wakker vindt.

Ik lig alleen te luistren naar het zwijgen
En staar den hoogen, heldren hemel in ;
Ik voel den geur van tijm en walstroo stijgen,
En zoete blijheid stijgen in mijn zin.

O stille stonde van zoo kalm betrachten,
O schoone vreugd te voelen dat ik ben,
En — zonder vreeze of onvoldane smachten,
En zonderdat een ander mensch mij ken, —

Der aarde schoon mag schouwen en begrijpen
En spreken voor mij zelf in woorden uit,
En voel het leven wassend in mij rijpen
Bij 't breeder zwellen van mijn vers-geluid.

Vader, toen ik voor 't eerst, voor langen tijd
Verlatend 't ouderhuis, den vreemde intoog,
En lustig zingend heenging, heeft uw oog
Verborgen tranen in den nacht geschreid.

Gij wist van 't lang verlangen dat mij hief,
Gelijk de golven die 'k mij willig gaf :
Gij wist hoe 'k van mijn eerst begeeren af
Dit wilde, — en liet mij gaan. Gij hadt mij lief.

Maar dan weer met een zucht, hebt ge u bekend :
„Zoo gaan zij heen ! Hoe werd om hen gestreefd, —
„Mijn kindren. Zie : zoo heb 'k genoeg geleefd.
„Nu wachten we, eenzaam weer als eens, het end.

„Dat is het leven !"... Vader, sinds verstond
Ik heel uw smart ; maar beter sinds ik her
En der en zonder liefde doolde, en ver
Niet eens weer ergens uws gelijke vond,

Werd me eerst geheél uw diepe liefde klaar.
Want sedert heb 'k gemist uw stille zorg,
Waar 'k vroeger veilig steeds mijn voorhoofd borg,
En mijn bedruktheid in uw handenpaar ;

En 'k leerde u kennen, daar ik sedert zag
Hoe 't leven de andren, de arme menschen, knecht.
Gij smeedde 't, op uw aanbeeld neergelegd,
In heet verduren, àl met slag op slag,

Tot schoonheid van getrouw voleinden plicht.
Nu ken 'k de waarde van 't eenvoudig werk
Door u voltrokken, stille Dulder. 'k Merk
Eerst thans den vrede van uw aangezicht.

Want donker zwoegend, smetloos zonder blaam,
Volbrengen 's levens altijd zware taak, —
Bemeelijd door den vriend, en even vaak
Belachen om een rein-bewaarden naam, —

En niets te winnen dan 't vergrijsde haar,
Verwinterd vóór den tijd in zorg en nood, —
Slechts dát is adel, is in waarheid groot
Een heerlijk zijn, hoe weinig 't aanzien waar'.

Vader, ik leerde beter u verstaan
En meer beminnen, om mij zelf niet meer
Maar gansch om U, om de ongesproken leer
Van heel uw wandel : die leidt mij voortaan.

Zie, dit is 't leven : dat, wie trouwlijk streeft
Naar 't goede en schoone, van geen feil bewust,
In 't eind getroost zijn oogen sluit ter rust
En weet, dat hij niet heeft vergeefs geleefd.

Mijn lied is als een paarlen dauw,
O Limburg, op uw heuveltoppen,
Een droom van paars-doorschenen blauw;
Muziek gestold in gouden droppen :
Een glorie om uw blonde hoofd,
Een lied, dat uw verlokken looft.

Mijn heuvelland, mijn droomenrijk,
In 't ronden van de lucht geborgen,
Hoe weet mijn heil uw veilge wijk.
En van den avond tot den morgen,
Bestrijkt mijn ziel met schuchtren lust
De dalen uwer schoone rust.

Nu moet ik van verlangen leven,
Alleen met droom gelukkig zijn.
Uit heimwee en herdenken weven
Een wâ van winterzonneschijn :
Ach, luttel is herinnering,
Waar 't allerliefst verloren ging.

Legendenrijk, mijn sagaland,
Ik kan uw geur en licht niet derven ;
Mijn toovertuin, mijn lustwarand,
Is leven buiten u niet sterven ? . . . .
De Schoonheid wandelt — stilgezind —
De wegen, die mijn wee bemint.

Zoo legert, als een morgenmist,
De ziel haar zangen op uw toppen :
Een dageraad van amethyst
En versch ontloken rozeknoppen.
Dáár houdt mijn hart zijn heil gevest ;
Dáár zoekt mijn ziel haar zoete nest. . . .

Heuvels in blijde rijen,
Heuvelreeks van mijn land,
Ruig van woudgroene meien,
Blond met koren beplant ;

Heuvels, waar ik op staarde
Uit den tuin mijner jeugd,
Heuvels, naar ik verjaarde,
Diepere vreugd mijner vreugd :

Schoon heeft u God geschapen
Rond het gelaat van mijn land,
Schoon als de droom in mijn slapen,
Schoon als een bloem in mijn hand.

Zacht is de lijn uwer glijding,
Zacht is uw hellend gebaar,
Of het een streeling en wijding
Over mijn wimperen waar.

Tempel voor stille gebeden,
Heuvelend veld vol gezang,
Gulden huis van dien vrede,
Waar ik vast naar verlang.

Ver in de verte van droomen,
Tegen een wondere lucht,
Laat gij uw ruggen loomen
Als een verstild gerucht,

Spant gij uw stolpende prachten,
Heuvels zoo rijk bezond,
Gij, van al mijn gedachten
De eindlooze achtergrond.

Het teere loover wuift.
Ik zie hoe zacht de vluchtge schaduw schuift,
Beducht den blanken dauw van 't gras te deren,
En spint zijn trillende arabesken uit
Beneden 't bloeien van 't toekomstig fruit :
Een geurge sneeuw die 't zonlicht helpt vermeeren.

Het wemelt langs de lucht :
Een lichte wolk van vlinders in hun vlucht,
Met witte en heel teer rood bezweemde vlerkjes,
Zóó hangt de bloei in 't licht, gelijk een droom,
Om 't oude hoofd van peer- en appelboom ;
Dat dooft het schijnend zilver van de berkjes.

Hoe rijzen uit het groen
Der wei de witte sterren op, en doen
Zoo blank hun ronde en gouden oogen open,
En zien bevreemd met kinderlijk gezicht
Naar 't blauwen en het bloem-geworden licht,
Het zwarte net der twijgen ingeslopen.

O bloesems van de Lent!
De wereld, wild van jonge vreugde, kent
Zich zelf niet meer en lacht als een verdwaasde;
Zij spreidt haar pronk, als pauwen 't pluimenrad,
Verrukt om eigen schoon en zoo veel schat
Van glans en kleuren, trotscher naar 't verbaasde.

Des levens rijk geluk
En vreugd ik zwelg, volmondig, zelf een stuk
Dier schoone wereld, mij met lust bedwelmend, —
Den gulden zonneschijn verwant,
Die voor de poorten staat van 't morgenland,
Zijn gouden hoorn-signalen luid-uit helmend.

Geef woorden voor dit heil
En laat mijn stem, die zingen wil, het zeil
Der gulden hymnen van dit blij-zijn hijschen;
Geef wimpels voor de vaart in rijm aan rijm, —
Eer 't zwellen dezer vreugd weer zinke en zwijm'
En de avonduren schuchter zwijgen eischen.

O kolonnade, mijn olmenlaan,
Wier boomen als reeksen van pijlers staan
Zoo somber donker en groen gebronsd,
Wijl de winter uw twijgen met sneeuw bedonst :
Hoe staat gij stil in de stilt' verstard,
Als stond gij niet levend op uit het hart
Der moederaarde, wier schoot u droeg
En den zang harer vreugd u te zingen vroeg :
Muziek die groeide in brons en goud
Tot een bloeienden tempel, een bruisend woud,
Een zang die zijn tonen tot loof heeft gestold
En zijn schaduw over de landen ontrolt ? . . .

Doch niet lang meer zult gij zoo dor daar staan.
De lentestorm zal zijn handen slaan
In de stomme rij van uw koorden-veld, —
Ontzielde harp — ; met het trotsch geweld
Zijner zangverliefde vingren vaart
Hij uw gamma door, en de stem der aard
Slaat heerlijk en hoog weer uw stammen uit
In bottende knoppen, in bloeiend geluid.

Zoetrookigheid van 't opgestapeld hooi . . .
Hoe zijn de linden mooi
Met blonde bloesembellen heel beladen.
Kamillen geuren door het stuivend graan.
Ik kan mijn weg bij 't gaan
Wel blindelings alleen aan rooken raden.

Voor de verbaasdheid mijner oogen beurt
Boven 't graan dat geurt,
De maan haar blanken spiegel rond en stralend,
Als in een sprookje op.
Het is als zwijmde 's levens harteklop . . .
„Daar was er 's . . ." De eigen droomen nu herhalen 't.

En alles wordt een wonder sprookje weer.
De weelde van weleer
Bestrijkt den dag der droeve helderheden.
Met stillen lach vertelt
De maan, die minzaam naar mij overhelt,
Mij scheemrig avontuur van schoon verleden.

Te midden van het koren
De weg, doorgroefd en trouw ;
Bezijden langs zijn sporen
De bloemen rood en blauw.

Het leeuwrikt en het merelt
Van d' een naar d' andren kant.
En verder dan de wereld
Ligt ginds het beetre land.

De hooge velden rijpen ;
De lucht klimt klaar en stil . . . .
Ik kan maar niet begrijpen
Hoe 't nog niet komen wil.

Licht den Zomer bij zijn gaan,
Roode lampen der papavers,
Langs de groene straat der klavers,
In de hal van 't ruischend graan.

Door het rijpend korengeel
Vaart de jubel uwer gammen ;
Aarde's roode liefde-vlammen
Beurt gij op uw slanken steel.

Laaie fakkels, met uw brand
Heldert gij de pracht der uren :
In de vreugden uwer vuren
Straalt het zonnegouden land.

Van de ure dat de dageraad
Zijn witte handen openslaat
En laat de lichtzee stroomen,
Is hij uit de amethisten dauw
Naar 't nevelige morgenblauw
Zingend omhoog gekomen, —

De leeuwrik : die, ten hemel gaand,
Zich met zijn zang zijn paden baant
Tot hij, in 't licht verloren,
De sterren, in den dag verdwaald,
Met zijn verrukking achterhaalt
En dwingt zijn lied te hooren.

Wanneer hij op zijn wervelwiek,
In 't blonde licht van zijn muziek
De wolken heeft bestegen, —
Dan stil te luistren naar den zang
Die stijgt en stroomt, en stonden lang
Ruischt als doorgeurde regen! . . .

Het is een vuur dat vonken sproeit
En uit zijn eigen aandrift groeit
En grijpt àl om zich henen ;
Een fonkling, gensters, spat op spat,
Of één daar diep verdoken zat
Te slijpen edelsteenen.

Het spruit en springt zoo lustig rond :
Al paarlen uit den diepen grond
Der heldre lucht gerezen, —
Al bloemen die in blijden val
Door 's werelds nog bewinterd dal
Den Mei zijn wegen wezen.

Van dat de maan zich rust
In 't zilverwitte staal
En opstijgt van de kust,
Aanhoor 'k den nachtegaal
Die, ver in 't bosch verborgen,
Er minstreelt tot den morgen.

Hij fluit en tjuikt en lokt
Met klanken langgerekt, —
Hij preludeert en stokt
Plots .... Alles blij gewekt,
Ligt bang nu te verlangen
Naar 't voortgaan zijner zangen.

Dan slaat hij voller slag
En laat den paarlen val
Der klanken door den dag
Der maan gaan met geschal,
Van 't wijd gewei der twijgen,
Door 't wijd gespreide zwijgen.

Gestadig vloeit de wel
Van 't wonderlijk geklank,
Waarbij de maan haar spel
Van licht en zilver, sprank
Aan sprank, in staag gewiegel
Belonkt als in een spiegel.

Het drupt en tinkt zoo rein,
Zoo rustig, ijl doorspeeld,
Een tintlende fontein
Wier straal rijst en verdeeld
In ronde droppen daalde
En dalend ruischte en draalde.

Een stroom van zoet geluid
Die, in een eindloosheid
Van wisselingen, spruit
En sproeit, en de avond wijdt —
De sterrenlucht en 't loover, —
Met wonderlijk getoover.

En tot de morgen aan
De kim zijn vuren brandt
En zegerijk zijn vaan
In 't veld der scheemring plant,
Zingt, in zich zelf verloren,
Hij voort voor wie 't moog hooren.

Wanneer de zonnelooze zwoelte
Den gouden sluier heeft gelicht
Voor 't waaien van de koelte
Van 's avonds zuiver aangezicht,

Dan lig ik onder huive
Van bloesemgeurig takgewei,
Terwijl de late schaduws schuiven
Over de wit-en-gele wei,

Zoo gaarne naar 't gefluit te luistren
Der zoete merelwijs,
Die tusschen dags triomf en duistren
Zingt van een vrome peis.

Het is zoo klaar en rijp en rustig
Gedragen wat hij zingt,
Dat ik in droom en vrede mij verlustig
Als zelden mij doordringt.

De klanken gaan als helder water over
Mijn moede zinnen heen
En stroomen over bloei en twinklend loover,
Als vloeibaar edelsteen.

En heel de koele rust zoo kostbaar lavend,
En heel de wonderheid
Van paarlemoeren, bloesemteeren avond
Is tot muziek herleid.

De zomer-middagstond is ingeslapen.
De boomen, op den heuvel hoog gericht,
— De beuken met hun reikende armen, — rapen
Den groenen schoot vol geluw zonnelicht.
Ik zie de zon niet, in hun schaauw gelegen ;
Wel zijgen stralen door, op pluimend gras,
Dat beeft van weelde en glanst doorzichtig tegen
Dien lichten schijn, of 't heel verzilverd was.
Maar 'k zie de lucht : een scherm van lichte blauwte
In blonden rand van zonnig loof gevat,
En twijgjes die te grijpen zich verstouten
In 't stille blauw, met zonlicht op elk blad.
En digitalis, die met saxifragen
In pronk wedijvrend, trotsch te gloeien staan ;
En varens die, in zelfvoldaan behagen,
Hun waaiertoppen sierlijk openslaan.
'k Zie naar lianenaard er bramen kruipen,
Wier wit gebloemte zwarte vrucht voorspelt, —
En kamperfoelie in spiralen sluipen,
Die alle meien knecht met zacht geweld.
Zoo zoetjes gonst er in de lucht iets om me,
Gelijk muziek suist door een sluimernacht.
De drukke torren krielen, al verstommen
De vogels, nu de dag in droomen lacht.
En 'k luister naar het wondre middagzwijgen
En wat de stilte wondervol ontvouwt . . .
Maar 't is de leeuwrik die in zingend stijgen
Kristallen ladders tegen 't blauwen bouwt.

Rijpende zomers, heilig koren,
Liefde der menschen-voedende aard,
Brood geworden, in goud geboren,
Goudlende korengaard.

Opgeschoten in slanke stangen,
Korrel die wilde en won.
Ruischende harp der zomerzangen:
Wind bespeelt ze en zon.

Blanke tuin in wiens blonde schaduw
Rood en blauwig verspreid,
Bloemen weven een bonte waduw
Lachende lieflijkheid.

Koren, koren, pralend prachtig,
Trotsch als een man in zijn kracht,
Buigzaam en smedig, in massa machtig, —
Vrouwelijk week en zoo zacht.

Koren, gewonnen tot bloeiend wonder,
Groot in uw rijpenden droom,
Groot in uw drift, die u stuwde van onder
Sneeuw en stortvlagenstroom.

Koren, mijn weelde, welbehagen,
Waar ik u drijven zie:
Wolken bevlaggen en winden bevlagen
De eeuwge melodie.

Mijn oogen verdwaast gij. De roes uwer geuren,
Geur uwer zwangere aar,
Weet mijn ontkrachte kracht te beuren,
Waar 'k op uw schoonheid staar.

Schoonheid der rijpende zomers, o koren,
Bronnend in geluw geruisch,
Opgestraald uit de vochtige voren,
Koren heilig en kuisch.

Koren vroom, dat God houdt verscholen,
Hemelscher weelde woon....
Dáárom, koren, voor allen verkoren,
Werdt gij zoo wonderschoon.

De lucht houdt na den zonnegang
Het late licht nog stonden lang
Met parelblanke handen,
Boven 't gelaat der landen.

Het zijgt als schoone heugenis
Van vreugd, die louter schoonheid is,
In 't water mijner droomen.
De nacht wil maar niet komen.

De geuren zweven op den wind,
Die voor zijn uur geen sluimer vindt:
Het koren en de boomen
Staan pratend in hun droomen....

Hoe kan de stilte zedig zijn,
De wereld stil en vredig zijn, —
Zoo vol met lust beloopen,
Zoo diep den zomer open?.....

Het avondt wonderbaar.
Men wordt wel nauw gewaar
Hoe 't dagelicht zijn zangen
Den schemer geeft gevangen.

De nacht dauwt koel de rust.
Stilte, van kust tot kust,
Houdt voor den slaap der dagen
Haar leger opgeslagen.

Stil gaan de stonden om,
Wacht houdend, traag en stom,
Voor Dags gesloten grendel,
Met open sterren-vendel.

Rust, — wonderbaar gevoel, —
Uw water stroomt zoo koel
Door mijn vermoeide zinnen . . . .
Tóch steeds weer herbeginnen !

Stil, de lichte zomernacht is
Als de schaduw van een droom ;
Weelde, als weelde nooit gedacht is,
Vlucht zijn kuisch bewaarden schroom.

Van den boschrand ruischt de stem der
Zoele winden af en aan;
Zachter zangen en gedempter
Zingt het sluimerlooze graan.

Milde wakkerheid der aren,
Heilge wasdom van den grond, —
Voelt gij niet Gods liefde waren
Door de wijding dezer stond ?

De zomer droomt zijn luister uit
In louter geur ; en na 't geluid
Van Dags festijnen-toover,
Trekt de uur die 't laatste henenging,
In 't goud van haar herinnering,
De purpren bergen over.

Het dal is één diep bed van blauw,
Bewaasd met weemoed en met dauw
En vochte beemden-geuren.
De popel, met vergeefsch gebaar,
Den nacht bezwoer te dralen ... Zwaar
Zwenken des duisters deuren.

Nu spint de nevel droomen-rag,
Waar 't heil der zon de blijheid zag
Der bloemen, stralend open.
Nog leeft een droom in 't dauwen na ;
Maar 't licht is, als wie weenend ga,
Gesluierd heengeslopen.

De herfst maakt onder zilver-stille lucht
In 't plechtig woudpark, tusschen zode en twijgen,
Een broze melodie van groen en goud.
Groen is de grond waarover zonnestralen
Goud strepen, gouden lijnen, balk aan balk,
Den luchten dans der blonde en bruin-gebronsde,
Verstrooide blaren dragend bij 't gewarrel:
De gulden noten van den najaarszang.
De boomen houden op hun torsende armen
Het zwijgen van den droombevlaagden hemel
En luistren.....

Luistrend staat September stil
En peinst op woorden voor het wondre rythme
Van dat zoo schoon en toch zoo droef geluid.

September, kom. De druiven rijpen.
Wij halen de gordijnen op.
Ik hoor des merels zoete pijpen
In 't loover van den elzentop.
De blaren bronzen en vergelen
Langs 't bleeker blauwende verschiet.
De schicht'ge zwaluwen verhelen
Den dag hun onrust langer niet.

O, kom. Wij zullen samen zitten
Ten koelen dorpel van het jaar.
Verjaagt gij niet de zwoele hitte,
Dat 'k in den lommer van uw haar
Een stond me vlije en veilig voele
In de armen om mij heen gebreid,
En 't branden mijner slapen koele
In uwe milde aanminnigheid?

Verlangend heb ik mij gebogen
Naar 't klaren van uw kalmen lach,
Daar 'k in den afgrond uwer oogen
Den droom van stillen vrede zag.
De zon vergeet haar felle zengen:
Wij doen de ramen open, wijd....
Ik zal u frissche rozen brengen
En vroolijk zijn, daar gij er zijt.

Gij zijt de beetre, gij, de beste
Die sluit de deuren van 't seizoen.
Gij zijt de liefste, gij de leste
Verheugenis van 't gulden groen,
En 't eind der wisselvalligheden
Van bloeiens vreugd en rijpens pracht,
Gij die niet méér belooft dan vrede
En enkel in berusting lacht.

Zoo velen met beloften komen,
In min verbeid en bang begroet...
De bloesem onzer mooiste droomen
Besneeuwt de wegen voor uw voet.
De fel begeerde zomerweelde
Is niet dan pijn voor 't moede lijf.
Alleen uw klare, uw onverdeelde
En diepe vreugde bid ik : blijf.

Dan, laat ons van den zomer praten
Als van een sprookje mooi-onwaar :
Zoovele lokkende gelaten
Waar 'k luistrend in 't verleden staar....
Maar leed en alle bloemen dorden ;
Mij maakt vereenzaming gezond.
En alles zie ik schoonheid worden
Tegen een gouden achtergrond.

September, kom. De druiven rijpen.
Wij halen de gordijnen op.
'k Begeer geen parel meer te grijpen
Die glinstert aan den rozenknop.
'k Verlang alleen met u te poozen. —
Rijp valt uw vrucht mij in den schoot.
En dankbaar zie ik 't bronzen,... blozen,
Zij 't ook de vrede van den Dood.

Adamskinderen

Zij stromplen zwijgend door den hollen nacht,
Gebogen hoofds en gaande hand aan hand,
Of steunend zacht elkandren, man en vrouw
En jongren, moedig trekkend eenzaam voort;
Maar kleine kinders die onmachtig schreien,
Traag nagesleept langs de' ongewissen weg.
Daar heft weer immer telkens één zijn hoofd
En blikt vooruit, — en slaat weer de oogen neer....
Het moede voetgestrompel gonst al voort.
Soms luidt van doffe stemmen woord en weerwoord,
Doch zwijgt weer dra. En donker blijft de hemel.
Maar allen schrijdt met onverzwaarde schrêen
Een Vrouw vooraf: en ieder weet haar staag
Aan 't hoofd der schaar, al zwijgt ze op elke klacht.
Doch als een luider kreet soms angstig weeklaagt
En 't moede gaan der schaar te stokken dreigt,
Strekt ze, — als hen smeekend — de armen uit ten hemel,
En vlammen dalen op haar handen neer.

Daar zonk een grijsaard, dien zijn kindren leidden,
Onmachtig langs het pad en roerde niet.
„Houdt in" weergalmde 't. Maar de zwerm schreed voort.
„Houdt in." Een vrouw viel knielend aan zijn zijde
En steunde 't grijze hoofd, aan 't hart geborgen,
In 't weeke goud van 't losse haar gebed;
Maar vóort de tocht ging. Starend stonden de oogen
Des stervende open, wijd. Toen hief vooraan
Wie vóór ging, weer de handen, — en de vlam
Die opbloeide in het donker, straalde een weerschijn
In 't brekend oog, als verre dageraad.
Hij zag dien schijn: dan stierf hij met een glimlach.

En de Adamskindren trekken immer voort,
Hun brandende oogen krank van donkerhêen,
Maar 't hart getroost met droomen en beloften
Van eindlijke ochtend. Vóór hen schrijdt de Hoop.

Het wordt éens dag : dan zweeft het spel der vlammen
Die ze op haar handen wiegt, in 't klaren weg
Der groote vlam die stijgt, en van de kusten
Verrezen, heel den hemel zet in gloed.
Dan vult een groote klaart de smachtende oogen
En schijnt de ziel vol blijheid en geluk,
Voor 't aanschijn van de zon die lachend stijgt.
Dan zal zij stilstaan, die den tocht voorafging,
En zeggen : „Zie of 'k u bedroog". En luid
Klimt op ten hemel 't groot geschal der stemmen
Van de Adamskindren, die hun tenten opslaan
Tot eindlijk rusten, waar hun 't licht verscheen.

DAVID
(1912)

En blonde David rees voor Saul, den sombre,
Verschuchterd door den nacht van dit gelaat.
Hij ging gedwee naar 't wachtend instrument
En haalde 't aarzlend naar zijn harte toe,
Den arm geslagen om den krommen boog.
Hij borg er in der koorden gulden schaduw
Zijn lokkig hoofd, en 't luisterscherp metaal
Voelde zijns harten jagen : 't ving al trillend
Te ruischen aan, nogeer des knapen vingren
Zoekend door 't veld der strengen gleên en plukten
Er de eerste klanken weg, als bloem na bloem.
Dan voer een zacht gehuiver door de harp.
Hij schudde 't hoofd en wierp den vrijen val
Der lokken weg, met beide handen warend
Door 't strak metaal, en sloeg er stouter slag....
't Was of een glans en klarend licht vervulde
De purpren scheemring van de koningshal ;
Er voer een wind van lentezoet gelispel
De zuilen om, die 't zware zaaldak schoorden ;
Er steeg een geur als van een beemd in Mei,
Waar hyacinthen bloeien en violen,
En water ritselt waar de zon op schijnt :
Een wijd gezicht, van licht-doorbloeiden dag
En stralend groen, lag open in zijn lied ;
Want David zong zijn oude herderszangen.
Hij zong zijn jeugd in woorden van geluk,
In woorden, die als witte vlinders stegen
En dreven door 't gewemel van den klank
Der harp, die ruischte als volle bronnen ruischen.
Hij zong de vreugde zijner jonge ziel
In 't onbewuste weg, en heel zijn wezen
Dat — rein — alleen nog wist van zonneschijn...
Aldoor zong David uit de helderheid,
Die door zijn prillen dag en droomen juichte,
Voor 's konings aangezicht, dat niet bewoog...
Dan zwol de ontroering aan tot sneller golfslag

En steeg tot hosianna van triomf :
„Hosanna voor den Heer, mijn heil, mijn vreugde!"...

Een driftgebaar. In toorn stormt Saul omhoog,
De starheid brekend der juweelen-wade.
Hij grijpt de speer, die wacht houdt naast zijn troon,
En slingert ze in de snaren. Scherp een gil....
En dreunend viel de harp waar David vlood.

* * *

Mijn blonde David vreest den donkren demon....

* * *

Tyran, die uit het duister ondoorgrondelijk
Van uw mysterie heerscht, als Smart, of Lot,
Of Dood — genoemd met namen zonder zin —
Gevoeld, maar ongeweten, — 't ál beschikkend
Als wereldvorst, ik ducht uw schichten niet.
Ik wéét de lansen voor uw greep gereed,
Als dienaars voor uw wil, — maar vrees ze niet.
Ik weet uw koelen blik op mij gericht ;
En sta ik machtloos voor u : onbeangst
Beur 'k Davids harp voor Saul's vertoornd gelaat.
Ik doe de snaren mijner levensvreugd
Het hoogtij zingen van mijn schoon bestaan.
Ik vier de blijheid om dit aanzijn uit
In trotsche hymnen, voor uw somber zwijgen...
Gij hoort den slag die gulden vonken sprankelt? —
Ik ga in heil mijn korte dagen door,
Gelukkig daar ik leef en hoor mijn lied
En zie de zon op verre velden glanzen,
Bebloemde velden, groenig-gulden woud, —
En voel de luchten lauw van zoete roken ;
Gelukkig, daar geen kind zijn lach mij weigert,
Mij altijd één weer laaft uit de eigen kruik,

Waar onder druiven- en olijvenschaduw
De koele put den nacht der aarde peilt.
Ik ga in heil, daar mijn Hoop verlangt,
Dat waarlijk is, waarheen mijn Hoop verlangt,
Dat niets mijn Liefde wordt ontnomen, nimmer
Voor eeuwig mij ontvalt, wat mij begeef'...
De dingen waar ik zie, en heel de wereld
Lacht mij den glimlach mijner vreugd terug.
Verneem den jubel in mijn ziel geboren,
Die bruist in volle rythmen door mijn zang...
Grijp, Saul, uw speer, en slinger ze in mijn snaren:
Er blijven immer snaren voor mijn spel;
Maar slinger ze in mijn hart als stervensschicht:
In 's harten breken klinkt dit lied ten einde,
Mijn zang om 't leven, dien ik dankend dicht.

Rome, Jan. 1912.

INHOUD

Bladz.

De zee is opgestaan om mij te roepen 11
'k Wil mijn wegen van verlangen 12
Veel blanke schepen langs een blonde zee . . . 13
Over de purperen bergen 14
De middag kopert met vergeelden gloed 16
Het grijze schip van de schemering 17
Hoog, zoo hoog de golven gingen 18
Ik, die de zoon van wind en wolken ben . . . 19
Kunt gij mij niet bevrijden. 20
Gij zult met daden u vermannen 21
De wind raast aan het raam dat schokkend trilt . 22
Roem? wat is roem?... 23
De schepen rusten in de haven 24
Nu laat mij zwijgend zinnen op het verre . . . 25
Vader, toen ik voor 't eerst voor langen tijd . . 26
Mijn lied is als een paarlen dauw 28
Heuvels in blijde rijen 29
Het teere loover wuift 30
O kolonnade, mijn olmenlaan. 32
Zoetrookigheid van 't opgestapeld hooi 33
Te midden van het koren 34
Licht den zomer bij zijn gaan. 35
Van de ure dat de dageraad 36
Van dat de maan zich rust 37
Wanneer de zonnelooze zwoelte. 39
De zomer-middagstond is ingeslapen 40
Rijpende zomers, heilig koren. 41
De lucht houdt na den zonnegang 43
Het avondt wonderbaar. 44
Stil, de lichte zomernacht is 45
De zomer droomt zijn luister uit. 46
De herfst maakt onder zilver-stille lucht 47
September, kom. De druiven rijpen. 48
Adamskinderen 50
David 53

De bundel van Felix Rutten bestaande uit de reeks verzen, genaamd „De Verzonken Tuin", geschreven tusschen 1913 en 1916 en het gedicht „David" geschreven in 1912, werd in October 1923 gedrukt op de persen der uitgevers, de firma Boosten & Stols te Maastricht, met de Hollandsche mediæval-letter van S. H. de Roos in een oplaag van 500 exemplaren, namelijk 50 exemplaren op geschept Hollandsch papier van Van Gelder, genummerd van 1—50 en 450 exemplaren op Engelsch papier van Van Gelder.